

RIJEČI KUPUJU ZLOČINE KOJE ĆEŠ POČINITI

IRENA DELONGA

SADRŽAJ

I.	1
Treća sreća	2
Džin	3
Varijacije na buđenje	5
Cabaret	7
<i>prazna barska stolica</i>	8
<i>ništa dobro više nije ostalo</i>	9
<i>bila sam spremna izmisliti igru</i>	10
Prkosim i ja	11
<i>ja sam tebe odnijela kući</i>	13
Matador	15
<i>neka se dovalja kiša</i>	16
<i>budim se kao slamnato strašilo</i>	17
<i>postoje jutra</i>	18
<i>ne mogu se više vratiti</i>	20
<i>sve je naopako</i>	21
Prestati je lako	23
II.	24

<i>kupila sam kartu za vlak</i>	25
<i>vjetar stanuje u cijevima u mojoj kući</i>	26
<i>netko subotom ujutro donosi mrtvu lavandu</i>	28
<i>izvježbala sam svoj strah</i>	30
<i>ja uvijek govorim</i>	31
<i>koraci koje čuješ</i>	32
Psalam	33
Sevdah	35
<i>sve što je zaista strašno</i>	36
Uljezi	37
Gnjev	38
<i>sjećaš li se da smo mi izmjerili</i>	39
<i>tijelo je savršeno oruđe</i>	41
<i>zimske su priče prдавne</i>	42
<i>povremeno se igram vremeplova</i>	43
<i>umorila sam se od ženskaste poezije</i>	44
III.	45
<i>poželio si pjesmu</i>	46
<i>uzela sam te u usta</i>	47
<i>sve je dobro</i>	48

Deus ex machina	49
<i>postoje ljudi koji te mrze umjesto mene</i>	50
<i>krivotvorim datume</i>	52
<i>nisam te pronašla</i>	53
<i>ne čini li ti se da sam ponekad odviše starinska</i>	54
<i>ja umijem brinuti za cijelu jednu malenu</i>	55
<i>petkom sam ohola</i>	56
<i>u nedjeljno poslijepodne</i>	57
Iz Italije, bez ljubavi	58
<i>zahod je idealno zamišljen prostor za intimu</i>	60
Glas u ušima	61
O autorici	62
Impresum	63

I.

TREĆA SREĆA

rekla sam: treća sreća i progutala žilet. bojala sam se
leći jer onda ne bi mogao proći nizbrdo, nizgrlo, nizvodno
sjedila sam na zidu i plakala u more u plavo u brodove
u tri otoka
sjedila sam na velikoj kamenoj ploči koju je raspuklo sunce
i koja je mlaka kad padne mrak
zidovi su visoki točno kao ja, samo bez glave
pa kad sjedim ne vidim ništa osim neba
tada mi se pričinja da sam u bazenu
bez vode.
sjedila sam u mravinjaku i govorila u slušalicu kao da govorim sama sebi
ili sam govorila sama sebi kao da govorim u slušalicu.
sjedila sam na obali nasukana i opraštala sve
(htjela sam leći u brod i ljuljati se kao u kolijevci)
od toliko modrine zaboravila sam naočale i svoj novi pogled
imala sam mrlje od vina pod noktima i nisam se mogla sjetiti kada sam te ozlijedila.
sjedila sam na plavoj stolici dok mi nije prepuklo ovo sitno sitničavo cyber-srce
pa sam podjetinjila i pobjegla od kuće
(teško ćeš naći šumu u gradu
a i ako je nađeš, uvijek je za korak, dva, stotinu
prekratka)
sjela sam na rub kade i nježno je zamolila da zaplovi
kada se nismo pomaknule, shvatila sam da ništa nije na meni da
promijenim. mogu samo odustati. onda sam legla
u krevet.
upravo kako sam i strahovala,
žilet mi je stao u grlu.

DŽIN

žena povremeno mora
pospremiti torbu
istresti sa dna mrvica duhana
oduševiti se pronalaskom ruža
otpisanog prije dvadeset dana
sa smiješkom skupiti rasute bombone
promrmljati
budala ne zna otvarati bombone
nasmijati se zadovoljno
jer budala ima dva metra
i ruke da poludiš
žena povremeno mora
iz novčanika izvaditi
prastare račune, papiriće, omote, ulaznice, karte
žena kao ja
mora se povremeno prepasti
tog velikog džina iz torbe
koji ždere sve nevažne sitnice
(ne ostvaruje želje)
živi samo da podsjeti
na beznačajno
na zamalo zaboravljeno
sačuvano tek u brojkama računa
u datumu na ulaznici
žena mora svako toliko bacati vrijeme u smeće
samo da načini mjesta za neku novu prošlost
bezvrijednu
i uvijek kratkoročnu
zamjenjivu
znaš li da u sitnicama
zapnu najveće poruke
znaš li da sve kontaminiramo

zadahom sjete
i da u smeću možeš
naći retrospektivu
samog sebe
znaš li da je račun potvrda života
da je tvoje smeće tvoja oporuka
i da samo papiri znaju pričati priču
znaš li da smo svi zakračunati
slovima i brojevima
i imamo poseban kod
znaš li da je svaki papir koji zgužvaš
i baciš preko ramena
poruka u boci
tebi samom
gdje si bio
posljednjeg petka u listopadu
i dok ne nađeš
u torbi, u džepu
u ladici
džina velikih očiju prepunih
nezaboravljanja
nećeš vjerovati
da netko sve pamti

VARIJACIJE NA BUĐENJE

da se bar probudim
s lakoćom, u boji
silovito
kao da izranjam iz vode
da coknem jezikom
vedro
izbeljim se autobusu na stanici
pod prozorom
da skočim iz kreveta
kao iz katapulta
ravno u srebrnu šaku vode
zagrizem jutro kao naranču
tresnem obrazom po podnevu
i otkotrljam se osmijehom kroz dan
da se bar probudim
šuškava, šašava, šaputava
šarena, škakljiva
padnem na nos, na čelo, na bradu
u hihot
zavrtim na peti
ples za doručak
da se naklonim smjerno
uličnim sviračima, čistačima i
sandučićima za poštu
da se bar probudim
s razlogom
bez skrivanja
vrišteći od radosti
da me svrbe tabani od želje za putom
da odvalim noći šamarčinu
već oko šest
kapnem u kavu

kao lijena kocka šećera
i nanižem sate kao perle
navučem oblake kao rukavice
i serviram ti pusu za marendu
da kupim balon, vrpču, žarulju
nešto beznačajno
da ne šepam mamurno i gladno
da ne posrćem preko riječi
da skakućem kao lopta
da me vjetar nosi kao plastičnu vrećicu
da se bar probudim
uspravna
gipka
drska
da se bar probudim

CABARET

nama treba neki drugi svijet
šaren i naopak
pomalo starinski
romantičan
melodičan
koketan
trebaju nam šansone
šlageri
rukavice
čajnici
cigaršpici
klobučari
dimnjačari
kišobrani
perle
ploske, tabakere
saksofoni
fenjeri.
svijet je previše prljav
za naše cipelice.
ispunjavaju nam snove
i za kaznu
odlome mu rub.
Pepeljuga je usidjelica.
nama treba neki drugi svijet.
šašav, meden, pastelan.
nas su naše mame rodile da nas netko voli
a ne da nas jebe.

*

prazna barska stolica
to je sve što ostaje iza tebe
kad se preplašiš
i pobjegneš
s pogledom zbijenim
među koljena
i riječima
naguranim na rub usne
kao pjena bjesnoće,
za tobom ostaje
plavičasta, dimna, opipljiva
tišina koja me žulja
i odvaja
jer nišan u leđa
jednim smeđim okom
ne vraća tebe
na početak stranice
i želja ne prepravlja
dijalog
večer je siva i slabokrvna
a pod mutnim i žućkastim svjetlom
činimo se boležljivi
slabi i kukavni
i slutim odustajanje
pa prva dižem nogu
gazim taj prvi grozan
zimogrozan
korak razdvajanja

*

ništa dobro više nije ostalo
samo kora kruha
za koju nije dostajalo marmelade,
novi kišobran
kojem je otpala ručka
prije prve kiše.
vrijeme preskače
po želji.
mi smo kost
koju je zakopao jako star pas
možda je oslijepio
možda je uginuo
teško da će nas pronaći
sve smo što može biti neupotrebljivo
broš bez kopče
češalj bez zuba.
teško opraštam
neispunjena obećanja

*

bila sam spremna izmisliti igru
po jednu za svaki dan
samo da pobijedim zaborav. iscrtala sam atlas na svojim bedrima
jer sam ti htjela pokazati svijet. kupila bih haljinu za svaku
pustolovinu koju od mene otkupiš i nosila bih srebrne žlice u torbi
za slučaj da ogladniš. od češera, mraka i soli u zraku mogu usnama
napraviti večeru i grijati je među koljenima. ako podivljaš
možeš me pojesti zubima i prstima.
sjedila sam u svom miru
u malom akvariju
i čekala da pozoveš
imala sam rupice u kalendaru
u koje sam usula sjemenke dobrote
samo smo trebali proklijati. dala sam da nam izgrade brod
bijeli, sa plavim slovima u imenu. izabrala sam najbliži otok
jer dok mu prilazimo, možemo pogledati iza sebe
i prepoznati grad
možemo se osvrnuti bez žaljenja
i zamišljati da nema povratka.
(sutra ću otići sama tamo
nabrat ću pun crni kovčeg
mandarina
i na palubi se svađati sa tramontanom)
novembarsko more ću posuti opušcima
kao interpunkcijskim znakovima jer se svako putovanje
završava kao priča. posljednja rečenica bit će
ultramarin boje, sva morska
i konačna.

PRKOSIM I JA

prkosim i ja
baš u inat
danim bez boje koji su
male mutne špekule na dlanu
stavljam ih pod jezik
da ne izgovorim
nešto suvišno
nešto uzalud
nešto urokljivo
puštam zadah kiše
da prođe kroz stakla
(grad i ja peremo se
grubom vodom,
stružemo se do krvi)
mokro rublje vraća svježinu
razapeto u sobama
perem čaše
za nove gutljaje
ledena voda
s okusom kamenca
nije dovoljno dobar razlog
da se spakiram i odustanem
prkosim i ja
četiri lončanice preživljavaju
kućne biljke ne znaju okus kišnice
voda iz cijevi
stvorit će mi suncokret
osam katova iznad betona
ne zaboravljam zalijevati biljke
znači, i ja umijem brinuti
za druge
prkosim i ja

pitom od sira dočekujem
povratnike
susjeda puni lift nikotinskim dimom
ja u podne pišem pisma bez vijesti
i vjerujem u nadu
iznosim smeće
zapisujem misli
prkosim i ja
oprat ću prozore kad se sunce osokoli
postat ću gušterica
pročitat ću neku američku knjigu
prikratit ću ja svoje vrijeme
ne, stvorit ću ga
načinit ću ga oblim, pretilim i sitim
nije mi teško čekati
kratim vrijeme
šutim
trebala sam otprve šutjeti
čući u plićaku
čekati plimu
voda sve vraća
voda sve nosi
na obale naplavljuje što probere
zato usporavam korak
i smijem se lokvama

*

ja sam tebe odnijela kući
pomno umotanog u papir
razgrnula sam te kao tek izglačanu
plahtu
i nismo pristajali staroj kući
ni ti ni ja
ja sam zaboravila lozinke
pa sam prespavala vrijeme
čuvala sam te u boci
i nisi se mogao rasuti.
jednako pobožno sam te vratila,
kao košulju
previše svečanu za ijednu priliku
uredno složenu na dnu kovčega
koju носиš na put samo u slučaju
iznenadnih slavlja, ili sprovoda
i dobro da te nije bilo potrebno razmatati
ti nemaš svoj oblik
ni zvuk
a povremeno prijeđem dlanom po dnu svog trbuha
kao da tu spavaš
kao da će neka struna izazvati tebe
da se oglasiš
vraćam te na uobičajena mjesta
u nikad prelistane knjige
zatvorenih korica
kao stisnutih zubi
kao stisnutih koljena
u trenutku kad bedra peku
od čežnje
vraćam te u tišinu spavaće sobe
gdje su rolete nevoljko podignute

samo jednu trećinu
tek tako da jastuci znaju raspored spavanja
da me ne prevare
i zadrže.

MATADOR

ja sam skrojila
crvenu krpu
kojom ti trebaš mahati da bi me namamio
i ja sam ti brusila mač
iskovan samo za moje čelo

naše su arene bez publike.
drvene noge stružu po podu,
tango bez ritma,
ples bogalja.
kasno je sad, čak i da naučiš korake

ja sam tvoja mala džepna Karmen
koju izvučeš
svako toliko
bez razloga
i ne znaš kud bi sa mnom
ne govoriš moj jezik
a ja nemam tvoje manire

ništa u nama nije punokrvno
živo i cigansko
ništa u nama nije krvavo
mesnato i strasno
ništa u tebi nije ratničko
a ja nikad nisam naučila biti putena garava
kurva
moje riječi klapaju kao kastanjete
ali u nekom sasvim promašenom ritmu

*

neka se dovalja kiša.
zlo znamenje i tuga od modrine.
sve ću preživjeti.
recept je jednostavan.
proključala voda
sunce umotano i spremljeno
za bolje prilike.
od uspomena načini zimnicu. preživi glad.
vikend ima okus stakla.
prljavih čaša.
slomljenih boca i zgaženih krhotina.
staklo ima okus žeđi i mamurluka.
mamurluk ima okus nedostajanja.

*

budim se kao slamnato strašilo
malo odviše troma, lošeg oblika
i slabašna
možda me noću jedu miševi.
s osmog kata i asfalt izgleda kao mokro blato
dan mora naći svrhu
dim se razbija od ekrana
i prelijeva u prazninu
(ponekad mi se učini da će se zatrčati natrag
i puhnuti mi u lice)
kava se prebrzo hladi.
pogled kroz prozor:
zamutnjuje se zaljev
nema grada prijeko
nema obale
horizont je magla, smog i kišni oblak
sve odjednom.
docrtavam
po želji
svijet preko mora
koji čeka
kojem odlazim
danas, sutra, zasigurno
tješim se svakim korakom.
kiša pravi pauzu u našim malim životima.
bavimo se ritualima, hobijima i navikama.

*

postoje jutra
kada ustajem
sama na svijetu
ne vidim ukućane
obilaze oko mene u koncentričnim kružnicama
stišću obruč
dok me sasvim ne okruže
i suoče
sa svojim malenim ružičastim usnicama
koje se nijemo pomiču.
postoje jutra
kada ne vidim svoje ukućane
pričine mi se kao propuh na hodniku
nekada brojim četkice za zube u čaši
i ne znam kome pripadaju
ne znam kome pripadam
(jesu li obitelji čaša
sa četkicama za zube?)
ponekad partija karata
prođe u tišini
koja zna pojesti dobru volju
jer ja ne vidim ništa
osim
previše mrlja na stolnjaku
ja se izmiješam s kartama
u špilu
netko od mojih ukućana kaže
da u meni ovuliraju stihovi
i da zato šutim.
ponekad se predugo vozim u liftu
jer je to jedino mjesto u gradu
u kojem možeš zaista biti sam

moja je klaustrofobija
gotovo neznatna
ali ipak nikada ne zaustavljam lift
mada mi dođe tako
sjesti u limenoj kutiji
koja visi nad bezdanom od trinaest katova.
sjesti sama.

*

ne mogu se više vratiti
na početak
vrijeme je potrošilo
naivnost
kupilo razočaranje
otupilo brid nadi
i sada se kotrljam nizbrdo
ravnodušno
malodušno
kako kad.
danas se istina napisala
sama od sebe
kraj semafora
između pljuska i tuđeg kišobrana
(htjela sam ga ukrasti, potrčati i pobjeći
htjela sam se nasloniti na strančevo rame i reći: odvedite me
htjela sam da mi priđeš s leđa i kažeš:
znam da ti nikada ne nosiš kišobran
znam da hodaš ovom stranom ceste kad se vraćaš sama
znam gdje te trebam odvesti)
poželjela sam da živim na kraju grada.

*

sve je naopako
kao da hodam na rukama.
sve je izvrnuto i preokrenuto
i ne znam što to znači.
ti si kao malo drago pseto
nanjušio put do praga
na kojem te nikada prije nisam našla:
zakoračiti prema tebi u mrak
jest zakoračiti natrag
skokom od stotinu dana:
koračam bez straha
koračam bez oklijevanja
(ali ja nama nikada nisam namijenila
vremeplov
ni igru prekrajanja rubova?)
ja sam ti sad
patuljčica
cirkusantica
plačljivica
nećeš me prepoznati.
ipak me nalaziš
i pretvaraš u onu istu
šutljivu ribu koja slijepo
uranja u mreže
i pristaje biti ulovljena i pojedena.
tebe život redovito kamuflira
u ironiju
i neočekivane pouke
s tobom uvijek naučim
da umijem trpjeti previše
uvijek me pretvoriš
u loptu koja se zarobljeno valja po sobi

željna iskočiti kroz prozor
i odskakutati cestom
uvijek me pretvoriš u nekoga tko
čeka

PRESTATI JE LAKO

prvo sam prestala čitati svoje bilježnice
i sva znanja koja su me trebala sačuvati
ostala su uspavana između dvije crte, red po red,
i najčešće tamnoplava od moje kemijske olovke
prestala sam iščitavati i svoje bilješke
malene nacрте kuća od riječi u koje bih naselila tužniju sebe
a sretnijeg tebe (meni ta podjela nikada nije bila nepravedna
nego me iskupljivala)
zatim sam prestala čitati novine, pisma i horoskop
(možda ipak najprije horoskop jer neprestano obećava
i neprestano laže
a ja odavno ne vjerujem
i još dulje se prelako dam nasamariti)
prestala sam otvarati kovertе sa računima
odbijam znati za dugove.
konačno sam prestala čitati i knjige.
zaboravljam riječi jer su me povrijedile
(svaka je kurva, svaka je maska
nijedna ne ostaje i ne vrijedi)
zaboravljam slova jer mi nisu pomogla.

II.

*

kupila sam kartu za vlak
idem na zeleni otok
usred jezera
tražiti neku novu pjesmu
ovih dana radim samo malene korake
i ne žurim, prevruće je za spavanje
grad je ljepši u noći
a ljudi nemaju lice
moje misli nemaju okvir
i nisam njihov vlasnik
ovih dana zanemarujem malene obaveze
sanjam otvorenih očiju
i tugujem bez razloga
ponekad s razlogom
ovih dana se događaju samo malene stvari.

*

vjetar stanuje u cijevima u mojoj kući
i plače u suha podneva
noć se otresa s planine
kao blato s čizama
ponekad poželim tako otresti
tebe.
dan sam preležala kao bolest.
koncentrat nedjeljne tjeskobe
ubija ljeto u povojima
mrzim kada se vraćaš
(život se ponekad događa
kao
u retrovizoru)
opredijelit ću se za prozu
žlicu alegorije
i šaku sarkazma
koju onda možeš nagurati
u usta
kao uvredu
ponekad se stvoriš u mojoj čaši
kao rakija
ti si kao podnevno zvono
razbijaš tišinu i mir
kada mi najviše treba
ja sam pretplaćena na tvoj očaj
tvoju ljubomoru, sitnu pakost
i nepodnošljivu slabost
ja sam upregnuta u tvoju samoću
ja sad otplaćujem
već preko mjere.
snovi su ti kao staklo:
prozirni i jeftini

čak i kad ih smrskaš

*

netko subotom ujutro donosi mrtvu lavandu, mrtve zumbule, mrtve maćuhice.
noć ima svog stražara
zeleno stablo
koje umije navući crninu
za svakodnevan sprovod
za malene smrti
veće od nas
dan koji ne možeš
zadržati
još jedan
i još jedan
(kupi vremeplov, živi jučer
ne daj da nas sutra nagrize i odnese)
mrak ima svog čuvara
koji tuguje
i korijenjem potkopava temelje kuće
za osvetu
pomalo pakosno
sve će nas nadživjeti
(ako mu ne posiječeš deblo iz zavisti)
nešto u meni subotom ujutro iznosi
mrtvi zaborav, mrtvu noć, mrtve odbrojene sate
razlomljene zrake bestjelesnog svjetla
i okrhnete riječi od tuge
smrt je malena i nevažna
subotom rano ujutro
u zadnjem mraku
plavom, modrikastom, vodenastom
nimalo svećanom
smežuraš se i mreškaš iznutra
od sitnih iglica hladnoće
smrt je neznatna

subotom ujutro

kao i svakog drugog jutra

*

izvježbala sam svoj strah
do savršenstva
čvrst je, kvrgav i modar
kao neko šumsko stvorenje
patuljak ili gnom
moje je veličine
ima usta prepuna tišine
(ili riječi oglodanih čekanjem
tko zna?)
u svih deset jagodica na prstima
pulsira po jedno sićušno srce
od čežnje
ali ruke ne znaju pomilovati
ni zatražiti
smijeh skakuće u želucu
i ne izlazi
ne smije se potrošiti
stotine priča napuštaju večer
kao tužna karavana.

*

ja uvijek govorim
sve dok ti ne oglušiš
dok i meni samoj puls ne postane
tek jeka.
ostavljam ti rečenice zakačene
pribadačama od tvog lakta
do brade jer samo toliko
tebe mogu dohvatiti
(ti bi morao čuti
moju tišinu
a ne zanimati od moje vike)
ne znam kako se razumije
šutnjom
pa te prelistavam
kao rječnik
jezika koji ne govorim
i smijem se
kao da te imam
nije li bogohulno
strance nazivati svojim
nije li smiješno
što si ti od tolike buke i vike
u meni
pronašao samo
svoju tišinu

*

koraci koje čuješ
nisu koraci običnih prolaznika
nego ljudi
koji zarobljavaju prostor
možda čak na trenutak dulje
od tebe
i lome zrak
zvukom
koji svjedoči o pripadanju
koje ti ne poznaješ
soba u kojoj ležiš nije tvoja soba
i mrak je pokrivač
od kojeg ti se sanja
brojiš dane
kao zrnca na krunici
(koliko smo molitvi zaboravili...)
i samom sebi
odbrojavaš vrijeme mira
vrijeme poznatog
vrijeme sigurnosti
još je dobro,
kada udahneš baš do kraja
pričinja ti se da zrak miriše na sol i more
(ili je to tvoja odjeća već upila miris
povremenih radosti)
i smiješ se u jastuku
dok čekaš da noć
postane nešto više nalik
sama sebi.

PSALAM

od tvoje boli ostala je samo
grimasa
bezumna tišina i ranjavo tijelo
koje se smanjuje
i sada si koščica oglodana
mojom ljepotom
jer ja zorim i pretvaram se
u biblijsku boju tirkiza
crvena sam kao kurva
i zvonim srebrnasto.
ti imaš Kristovo tijelo
a ja sam Juda u haljini Marije Magdalene
srebrnjaci ostaju na prljavom šanku
gdje se kupuje oprost i iskupljenje
(ali samo na jednu noć, nikada doživotno
jer ni krivnja nije ista do jutra)
stabla su preniska za vješanje
ja se bacam naglavačke, na koljena, na asfalt
moje su šake nježne i male
dok grebem noktima crne mrlje od ulja
i udaram zemlju
kao narikače koje se lupaju u prsa
dok zavijaju od boli
za koju ne dostaje riječi
moj je urlik majčinski plač
moj je plač životinjski urlik
okrvavljene nevjeste
izdanog prijatelja
i bezbožnika kojem su ukrali vjeru.
u večernjoj torbici
pomazanje za nesvete usne.
ne možeš razapeti ljubav

koje nema.

SEVDAH

ti dolaziš sa sjeveroistoka.
a sjeveroistok ima ranjeno mlado sunce
sevdah i studene zelene rijeke
oblaci su tamo obijesni i ljuti
kao turska konjica
sjeveroistok ima boje koje sanjam
prljavu zemlju i mutni čemer
tamo su planine modre od leda
i kamen se naselio u riječi
a kamen je sav od vremena
od ratova i zubate tuge
(u srcu su ti pahulje od snijega
koje ne mogu otopiti)
sav si pomalo od bure
bijesan, nepripitomljen, brz
oštar kao sječivo
sirov, okretan i bezobrazan
ti si hladan kao siječanj
kao badnje več
kao mutno jesenje podne
tvoje su usne od zime
(ti kao da to znaš
pokrivaš me rukama, ručnikom, mrakom, tijelom
ali ne možeš me sačuvati od hladnoće)
ti imaš u sebi komad svog sjevera
koji ne znam utješiti
ne mogu te pripitomiti
ovako iz daleka

*

sve što je zaista strašno
stane u jako kratke rečenice:
snijeg nije pao godinama.
kornjače će nas nadživjeti.
bog je umro, uskrsnuo i nikad ga nisam našla.
mislim da sanjam gole žene
u tvom krevetu
(mislim da sam suvišna
i da za mene uopće nema mjesta)
tko te ima?
tko te ima?
ta nisu ljudi privjesci za ključeve
ili perle na koncu
da te itko može posjedovati
(ali ja znam da si svirep i gladan
i da postoje ključanice kroz koje viriš
i koje otključavaš
lakše nego mene)
kolovoz je opsjena. vrijeme teče
bez pomaka. potkrada nas.
na bedru imam kvržicu svijetloljubičaste boje
koja potamni i pocrni kad mi je hladno
kad je predugo gledam i kad pomislim da ću od nje umrijeti.

ULJEZI

zaboravila sam pisati
riječi su se nakotile
kao štakori na tavanu
i stružu sitnim nožicama po podu.
kada sjedim u svojoj sobi
čujem pir glodavaca
i zamišljam ih kao velike nemani
koje sjede na kartonskim kutijama
i obijesno kockaju za moje uspomene
ne otvaram vrata
puštam ih da pojedu
kutije sa jastucima
bilježnice iz osnovne škole
i suncobran
neka sažvaču djedov kaput
bakine putne torbe
i debele prekrivače koje majka izvlači u studenom
sve je već načeto, nagriženo, izjedeno.
pod mojim krovom
prljave životinjice
jedu ostatke mog života
a ja selim na jug i puštam riječima
do kojih ne znam doći
da me jedu iznutra.
nedjeljno jutro je milosrdno
želim oprostiti
pakiram riječi
u smotuljke koje ti možeš pozobati.

GNJEV

malo kopile
koje smo izrodili ti i ja,
ti i ja lukavo raspoređeni
na šahovskom polju
šank
posljednja crta bojišnice
mogu te namirisati
kao životinja
(ponekad svi imaju tvoj miris,
čak i žene
mirišu na tebe)
nekada zaboli u sljepoočnicama
želja
ti se ogrneš mrakom
i ljubomorom
oni idu ruku pod ruku
ti biraš prvi
i odlaziš ljut
ja ostajem,
ne svojom voljom,
ja sam ipak samo meso
presirovo za tvoje zube
prežilavo za tvoje nepce
prebljutavo za tvoj jezik
mene treba proslijediti na tuđi tanjur
(nož je svejedno još uvijek u tvojim rukama)
i ja ustajem
poražena i poklonjena
s tim nakaznim kopiletom u rukama
porodom od čekanja, oholosti
i nadanja
(ja sam sada nečista i neplodna)

*

sjećaš li se da smo mi izmjerili
obalu
i čitav jedan grad
u samo jedno jutro
san smo rastopili u šalici kave
namjesto šećera
glad u svim svojim oblicima
i ponovno nađena čistoća
zamjeram samo nade
koje se kote pod pazuhom
u mutno jutro
s prvim kapima ljetne kiše
čisti smo
i oprani
slanom i slatkim vodom
(nitko nas nikada nije imao)
potpuna sam i posvećena, kao malena hostija
odlazim od tebe bez daha
u bojama modrine i grimiza
moj je hod smiren i uspravan
smetlari gledaju moje gole noge
prolaznici se raspoređuju u rovove
svakodnevnice
voćar i njegove paprike
konobari i espresso aparati
nemoćni vozači pred semaforima
(ti si njihov sedam minuta,
a sve ostalo vrijeme moj)
kolporteri sa vijestima za koje ne marim
trafikanke sa malenim paketićima otrova
i raznobojnim preslatkim žvakama
mene boli trbuh od smijeha

dok sjedim na stolici, sklopčana kao u molitvi
kuhinja je ujutro svijetla i prazna
i nebo je bijelo bez sunca
grad se budi, a ja zamatam tijelo
pred spavanje
živo, vatreno, krvavo meso
čisto od radosti.

*

tijelo je savršeno oruđe
za malene ratove taštine
mogu činiti čuda
mogu narasti deset centimetara
i hodati po staklu
sjediti na zidu
na koji se nitko ne umije uspeti
i plakati s visine
od kose mogu načiniti krvavu vatrenu meduzu
gladnih pipaka
i prebojiti oči
u zelenu ljubomoru
mirisati kao mošus
(ja sam mlako mirisno ulje iz
daleke, neobične zemlje
gdje su ljudi tamnopusi, puteni i jestivi
kao praline)
ako se zaljuljam na podiju
bokovima mogu razmaknuti tjelesa
i loviti muške vratove rukama
kao lasom
kad to poželim, mogu se smijati
mesnatim, crvenim usnicama
i ljubiti bilo koga
mogu imati okus breskve
mogu otrovati.
prsti su mi nestrpljivi igrači
sapleteni o dugmad
i postoje boli koje mogu sapeti stegnima

*

zimske su priče prдавne
zakašnjеле i моžeš ih iskašljati
već s vrata dok sklapaš kišobran
i opipavaš ustajalu тишину куће
ljubav koja se nije dogodila uvijek umije prezimiti
pod zubima
neizgovorena.
ako je želiš ispriповјediti sam sebi
(jer to je priča koju nitko drugi
ionako ne želi slušati
priče koje se nisu zaista dogodile,
za koje nema nade,
važne su samo onome tko ih izmišlja)
moraš je iscijediti iz vrećice čaja
čuvati u staklenkama
i paziti da se ne raspara kao pleteni šal
zato ja od тебе pravim kolače,
čuvam te uz peć
u zelenobijeloj šalici, ponekad u lončiću za kavu,
u knjizi koja ima 461 stranicu
(samo da potraješ što dulje)
pod jastučnicom koja je upila miris
neprobavljivih, boležljivih snova
(kada ležim prebirem te pod prstima
i odbijam zaspati)
u džepu zelenog kaputa, u novčaniku
među kovanicama
i pod petama novih čizmica
čuvam te
da mi oстанеš vruć i gust.

*

povremeno se igram vremeplova
i vremenske kapsule
a kada sam najhrabrija, igram se zaborava. večeras sam, pogađaš,
kukavica. opravdavam se datumima i kažem da je rano
iščuđavam se nad pet nedjelja koje su u sporoj koloni
prešle preko mog praga. nisam postigla mnogo,
ne kao ti. ja sam ostala u onom istom grču, samo što sam s vremenom
umukla. tebe ništa ne dotiče ali ja sam tu da prekrajam tvoje rečenice
u malene zavoje koje omatam oko zapešća (peče me kao da ti je u svakoj riječi
ocat ili papar ili ta nejestiva boja tvojih očiju)
kiša nasrće na grad onako kako sam priželjkivala da ti nasrneš na mene:
požudno i pomirljivo,
istovremeno osuđuje i oprašta i prepravlja. ja u sebi brojim neke sitne suhe tuge
i tjeram te od sebe kao živina muhu. kiša
sad me samo prokazuje kao lakmus-papir
i upire u mene veliki prst: mislim na tebe. eto, i to se još uvijek događa pa
ne okrećem glavu prema prozoru
da me ne povuče korak
u vjetar, u malu gradsku pijavicu, u lokvu, u kišno jezero,
samo da te ne bih srela. ali kiša je prkosna
i provaljuje u moju kuću.
kiša i ja gledamo se. pa dobro došla, kažem. lezi na pod,
donijet ću krpe da te uhvatimo.

*

umorila sam se od ženskaste poezije
i podređivanja
sad sam jaka i nimalo meka
motam duhan kao bradati Turčin
rakijama od meda, imele i šljiva
ispirem umišljene ljubavi
kada hodam, korak mi je vojnički
i tuče asfalt kao psotka
kada pomislim da ću se pretvoriti u djevojčicu
nakitim ruke narukvicama
i zveckam do kavane, do luke, do kalete
do prvog kantuna
na kojem se mogu smijati
kao žena
promuklog glasa i prejake šminke
žena sa napuklim srcem i predispozicijama za artritis
od previše pisanja, od preumornih baka i njihovih genetskih oporuka,
od pranja suđa u hladnoj vodi
i grčevitog držanja za male utopije.

III.

*

poželio si pjesmu. pet dana
nakon što si ustao
prešla sam dlanom preko jastuka
i pomolila se za jednu tvoju vlas
nemam ništa opipljivo. samo loš
predosjećaj od kojeg ne možeš načiniti ništa
već samo čekati predugo.
položila sam blok papira pred sebe
kao da su riječi jednako spremne
poput mene. kao da im mogu zapovijediti da izađu,
da te nađu i dovedu sa sobom.
previše vjerujem u riječi.
poželio si pjesmu. pitomo sklupčan u mom krilu
i razapet u mom krevetu.
kada sam milostiva, odaberem da je to ta tvoja smrt
i ne dopuštam da se vrijeme pomakne.

*

uzela sam te u usta, ali bez limuna. imam jake zdrave zube
i kocke leda pucaju kao bomboni. samo bez okusa.
gutam prije nego se rastope do kraja. sitno ranjavaju grlo
poput iglica ili stakla. ništa mi ne smeta jer sam odabrala nijemost
zaboli me samo kada pomislim na hrpetinu neopipljivog papira
koja se zaglavila u mom kompjuteru kao debeli štakor u oluku
i ne može izaći
ali čak i neželjena havarija mojih skica pomaže kao smjerokaz
vidiš, vjerujem da si me izliječio
od patetike i svih njenih oblika. teže pristajem na sladunjavost
a od tugaljivosti se branim ravnodušnošću,
potpunim očajem ili nepodijeljenom mržnjom. ne vjerujem u osrednje emocije.
puštam da se taložiš u meni kao čađa. da otvorim usta
izašao bi kao dim ili plamen. ne znam od čega si točno i ne smijem riskirati
zato zašivam usne. sve su riječi o tebi jeftine jer se svaka ljubav ofuca
od pričanja kao kurva od jebanja
zato te prebolijevam u kontroliranim uvjetima:
u sitne sate i u potpunom mraku.

*

sve je dobro. život se smiruje
kao uzavrela voda kada je makneš sa vatre.
ponekad sam manje ljuta
i riječi se vraćaju
i opominju. provela sam pet mjeseci (preračunaj to u dane,
svaki je proces za sebe)
ustajući, petom ravno na tvoje rebro
liježući, laktom pod tvoja leđa
izdovoljila sam se pitanja. sad samo tapkam duž tvoje granice
i pazim da te ne probudim. ako naiđeš
to je zato što te šalje netko osvetoljubiv
a mnogo smo mu se zamjerili.
sve je dobro. opet igramo po istom rasporedu
svatko na svojoj strani terena. ugodno je
kada ne moraš objašnjavati pravila. da sam
muškarac,
bila bih ti. zato se toliko mrzimo
(još uvijek ti želim leći u krevet)
prvo smo se doveli do kraja, a onda vratili na početak.
propisno.
sve je dobro.
još uvijek ti se radujem.

DEUS EX MACHINA

slana voda u očima
topla je baš kao blizina između naših obraza
u trenutku kada lažeš
ili vrijeđaš
nenametljivo
i s lakoćom
ne podnosim tvoj povratak
uvijek je prekratak
i zavarava
(vidiš kako sam naopaka
meni je svaki susret s tobom
povratak
a ti nikad nisi ostao dovoljno dugo
da bi se imao kome vraćati)
napuštaš me svakim susretom
obraza toplih od moje kose i usana
koje te nikad ne dodirnu zaista
koje se samo malčice rastvaraju
kao riblja usta
jer je to neophodno za disanje
a ja pokušavam protisnuti i riječi
neke velike, revolucionarne i svete
koje će te preobratiti
riječi kojima ću napokon doći do tvog vrata, ušne školjke
sljepoočnice i brade.
ne. kasno je sad
riječi treba odbaciti.

*

postoje ljudi koji te mrze umjesto mene
(ja im objašnjavam pobožno
da ti nisi zao i da su klice mojih bolesti
od neke druge ruke zasađene
od moje, zasigurno)
koga nema, bez njega se može. možda od te misli treba početi.
odmak od pravocrtnog gibanja me izbacuje iz ravnoteže
(udaram glavom o namještaj
jer je netko prerazmjestio sve što poznajem)
sjedim i plačem sa kvrgom na glavi. neskladna sam.
skupljam sličice kao i sve šestogodišnjakinje ovog svijeta
skupljam slike životinja jer je ljudskost nešto što još nisu uspjeli
naslikati.
drugi mi broje godine i kažu da je ovo neko drugo vrijeme koje nisam
zaračunala. prepravljam i prihvaćam
(kupujem ulaznicu za cirkus
koji predugo traje
redikuli nam otkupljuju dosadu i samoprezir
za male pare)
najgora sam kada mirujem. treba me pokrenuti,
izbaciti iz zgloba.
potreban mi je remont (potreban mi je remorker koji će me odvući
u svoju luku)
u kupaonici
na zamagljenom ogledalu
ispisujem pozive upomoć
nešto je u meni žedno osvete
(a možda je ljubav)
na meni brusi zube
i dolazi na naplatu
jednom tjedno
kada se stvaraš u obje zjene kao mala pokretna slika

kojom ne upravljam
naći ćeš me na nišanu
ako svrneš pogled iza leđa
na Pepeljugu u preskupim cipelama
(toliko skupe da ih ne smijem izgubiti)

*

krivotvorim datume.
krivotvorim sjećanja.
ja sam napokon u tvojoj zemlji
i to zapravo ništa ne znači. mene uzbuđuje
jer se lako zavaram. mene posramljuje
jer u sitnicama tražim prisnost.
ja sam od tog istog kamena
(u žilama imam mrzlu rijeku koja se zimi najede snjegova)
ja i tebe volim samo zbog tvojih gradova
i zbog svijeta kojem ne pripadam
a ti nemaš ništa od svoje zemlje
i njene plemenitosti
i volim te iz svih krivih razloga
izmislit ću stotine novih imena
i sakriti se od tebe
samo da te opet nađem
nova i nenačeta.
snijeg ovdje ne pada
(jer smo nečisti
i nismo ga zaslužili)

*

nisam te pronašla
(a trebao si biti lumin u nekoj mrkloj sobi
trebao si biti ta druga čaša lozovače ili ponizan sluga
pred mojim starim čizmama)
kupila sam novine, mogla bi ih list po list presložiti u malene avione
i gađati tvoja ulazna vrata
(ja znam tvoj kućni broj i uvijek brojim prozore
ne znam gdje si a vrijedi ona stara
magarac je bio, tko se nije skrio
baš bih te rado namagarčila)
povratak je težak, kao da nigdje ne pripadam.
ti si odjednom beznačajan, malen i tako potkupljiv.
ne perem kosu prije spavanja. vruća voda na studenim kostima.
poznati, mlaki zrak moje sobe. još jedan grad u kojem te nema.
odjednom se osjećam kao nerotkinja
(a nikada ti nisam željela roditi dijete)
i paničarim i plačem
nad svim nesrećama koje dolaze.

*

ne čini li ti se da sam ponekad odviše starinska
(ne kad sam sramna, gola i skromna
ne kad ne umijem govoriti pred tobom
već kad prkosim,
kad mislim da zaslužujem bolje)
jebeš kemiju bez fizike, to zvuči kao nešto što bi ti rekao
ti mjeriš ljubav
u krevetu
a ja sam zaboravila uopće
kako se voli
zatvaram grudni koš
malim patentnim zatvaračem
jer mi je srce zapaljivo kao petrolej.
jednom će mi biti žao što sam sve riječi potrošila na tebe
(doći će netko drugi tko će ih zaslužiti
a ja ću mučati potrošena
ili se to već dogodilo?)
ponekad bolujem od romantike
iz crnobijelih filmova
i okamenjenih ženskih mudrosti naših baka
(u ljubavi se uvijek najedeš više gorkih nego slatkih krušaka)
umaram se lako. moj mehanizam usporava
dok te ne nađem opet. to je kao zavlačenje ruke u košaru
iz koje izvučeš zmiju.
prilike dolaze.
ja ih propuštam.

*

ja umijem brinuti za cijelu jednu malenu
obitelj
zračim kuću, spravljam užinu,
poslije deset navečer, kada je jeftinija struja, uključim
stroj za pranje rublja
na devedeset stupnjeva bijelu posteljinu i donje rublje
(čednost treba prokuhati da bi ju mogao servirati još jednom)
na šezdeset šarenilo i pamučne zagrljaje
na trideset tajanstvenost i crninu
(ljudi su sastavljeni od nespojivih začina)
ja brinem za jednu malenu obitelj
iznosim smeće (tri žene su jedna najlonska vreća smeća
dnevno: možeš ih razvrstati na higijenski, ekološki i emocionalni otpad
ali ne vjeruj u priče o reciklaži)
s rukama na bokovima zamišljeno stojim u supermarketu i smišljam ručak
(ja kupujem pod neonom, u tišini
kupujem konzervirano, plastično, sterilno)
vruća kava godi kada prsti trnu od vode i pranja suđa
(treba čistiti iza svakog užitka)
određujem slatkiše samo nakon večere
i kršim pravila (prkositi sebi,
što to znači?)
glačam košulje, ja znam koliko ukočeno treba biti tijelo
i koliko besprijekoran ženski stav.
na proljeće ćemo posaditi cvijeće na balkonu i sanjati kuću i voćnjak i pse i mačke
i život koji je sočan i koji tek dolazi.

*

petkom sam ohola
i visoka
(ne možeš me dohvatiti)
petak je svaki dan kada obuvam potpetice
(sve djevojčice se žele uspeti do nečijeg obraza)
kad hodam
snažno udaram
o kameni obraz grada
kad čujem svoje korake
znam da idem naprijed,
kada se ulovim u odrazu izloga
zastajem i naginjem glavu
to si ti, prošapćem
i smiješno mi je što preko mog tijela
slova sriču:
sniženje
(a sebi sam tako skupa)
ja nikada neću biti lutka
iz izloga
slatka i kikitava
(nisam pametna,
samo želim da ne budem glupa)
mene ne možeš kupiti
ne dam da me podcjenjuješ i procjenjuješ
mene ćeš jednom zasigurno dobiti
džaba
kada i tijelo i duša dođu na rasprodaju
sada sam još uvijek dovoljno umišljena
pa se zamišljam kao preskupu
porculansku kinesku vazu
na aukciji, pred zadivljenim pogledima

*

u nedjeljno poslijepodne
poželim oprati tvoje rublje.
podstanarska kvadratura savršeno podnosi
samoću
ili mekoću udvoje.
imam sunce, žute zidove i mrtve đurđice u čaši.
dan je lijen, mek i bez zubi. dođi umoran da te se ne bojim.
ponesi svu svoju odjeću, i posteljinu
potrpaj sve u torbe kao da bježiš
k meni.

skinut ćemo sve sa sebe, sve treba oprati
ležat ćemo goli i gladni
najest ćemo se prstiju i mesa s lopatica i bedara
dat ću da me pojedeš i voliš
na taj svoj divlji način.
ne možeš pobjeći dok se tvoja odjeća tromo okreće
u stroju za pranje
lijena, uspavana i sve više moja.

IZ ITALIJE, BEZ LJUBAVI

ponekad robujem klišejima i mislim da postoje posljednje rečenice
zato sam se sva pretvorila u pticu, malog pismonošu
koji donosi zadnju šansu
(ti obožavaš prokockati svaku koju dajem)
i očekujem obećanje pred rastanak,
zalog za povratak. odlazim bez dugova
bez cedulje

ja lako zaboravim da putovati znači bježati
na kratko
(povratak je mirenje sa samim sobom)
odlazim kao da idem zauvijek
i kao da ta druga zemlja ima drugo nebo
pod kojim me ništa neće boljeti
ali sve čega nema podsjeća me da ipak postoji
ne znam možeš li razumjeti

studenici nema svoje lice u tuđoj zemlji
u kojoj se ljudi glasaju kao da pjevaju čak i dok psuju
(naši ljudi zvuče kao da proklinju i preklinju
svojim tužnim tvrdim jezicima
od kamena i plača)
ja sam imigrant srećom samo deset dana
nema dovoljno vremena za prezir
ja izvikujem svoje male slavenske slogove
u njihove filigranske uši
(Babilon, ljubavi, uistinu Babilon
a neki su se zaista uspenrali do Boga)
obećavam, reći ću ti nešto lijepo, bilo što
čim se vratim, nešto iskonsko i grubo
nešto poput, volim te.

velegrad ima velike kante za smeće

u koje bih mogla ugurati čitavog tebe
ali sve je preskupo za bacanje
(pogotovo ti
tebe treba sačuvati do povratka
jer sam te tek sada našla)
moje prljave siromašne ruke vade iz smeća tuđe dragocjenosti,
jučerašnje novine
i ostatke nečijih zalogaja
(u našoj zemlji to rade galebovi
kada je more izjedeno i siromašno
a mi previše bahati i siti
ja sam zaista vidjela tu veličanstvenu pticu
kako iz kontejnera vadi ručak, kao lik iz neke basne
u kojoj bi vjerojatno bio persona pogrbljenog penzionera.
u našoj zemlji su i ptice gladne
i kopaju po smeću)
gladan čovjek nema ponos
(kako sam te samo ponekad gladna)
ali je dostojanstven pred prejedanima

u mramornom gradu u kojem se kupuje iskupljenje
ja ti opraštam
(u licemjerju i zlatu naši su grijesi neznatni i maleni
ja koračam ponosna, svijet je prevelik
kad si sam)
pomislim kako baš ti i ja zaslužujemo biti
sretni i bahati
kao
vatikanski golubovi
lijene, debele ptice koje ne lete
jer ne moraju.

*

zahod je idealno zamišljen prostor za intimu. tu oslobađaš sebe
i postojiš bezuvjetno. tu si gol i prljav i besraman
i životinja si koja se ne može sakriti
tu si suočen sa svoja dva oka
tu je tišina opipljiva i vrijeme se računa u kapima
dok se i čistiš i prljaš i žališ
i moliš i priznaješ.
svako životno sranje ima svoj hram i mauzolej. zahod je mala
čovjekova kapelica za samog sebe
u kojoj se klanja ponizno
u zahodu uvijek iznova izmjeriš koliko si velik i koliko si
malen
zahod je soba panike, skrovište i sklonište.
tu stanuje jedina apsolutna samoća,
jedina samoća koja ti pristaje
(zahod podmiruje higijenu tijela
i duha)
tu si uvijek svučen.
u zahodu sjedim
između pastelnih pločica
i plaćem ljutito i mahnito i sitno i bez glasa
(odlazim oprati ruke
i plakati zajedno sa slavinom
svaki put kad pomislim da u tom trenutku
nekoga jebeš)

GLAS U UŠIMA

mrtav je glas, od zemlje i kostiju. leći pod luster
nova je perspektiva. sve je drugačije na podu
kada si na tlu, ponizan pred
malenim stvarima
zahvalan na gostima, na posljednjoj šalici kave na koju nisi računao
(nikad ne računaš da su zadnje stvari ostavljene
za tebe)
na pjesmu koja dolazi nakon godina traženja
i dim u želucu koji ulazi kroz grlo
i tad pomisliš:
konačno ću nešto sačuvati u sebi.

Irena Delonga

Rođena 1984. u Sinju. Diplomirala je kroatistiku i anglistiku na Filozofskom fakultetu u Splitu. Za vrijeme studija bila je u uredništvu studentskog časopisa za književnost i kulturu The Split Mind. Dobitnica je nagrade Goran za mlade pjesnike 2010. godine za rukopis *Riječi kupuju zločine koje ćeš počiniti*. Pjesme objavljuje u časopisima i zbornicima. U Splitu je organizirala i moderirala večeri poezije Rječilište. Vodi radionice kreativnog pisanja. Živi i radi u Sinju. Objavila je zbirku poezije *Riječi kupuju zločine koje ćeš počiniti* (2010).

Biblioteka Mali rakun

knjiga 45

Irena Delonga

RIJEČI KUPUJU ZLOČINE KOJE ĆEŠ POČINITI

© 2017 Irena Delonga

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2017

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednici

Krešimir Pintarić
Dario Grgić

Fotografija

© kichigin19 / Fotolia.com

ISBN 978-953-345-525-9 (HTML)

ISBN 978-953-345-526-6 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-345-527-3 (PDF)

ISBN 978-953-345-528-0 (MOBI)

Prvo izdanje

SKUD Ivan Goran Kovačić, Zagreb, 2010.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba.**

